POLISH REVIEWS OF THE NOVEL "MAITREYI"

Magdalena Filary

PhD. Student, University of Craiova

Abstract: In this paper we propose the reviews of novel «Maitreyi » by Mircea Eliade, presented from the perspective of Polish egegetes. A reception study as a literary phenomenon is a dynamic process that requires not only knowledge of the investigated author, but especially the cultural and mental context of the space in which his/her work is created. The best way to approach reception is, firstly, through the corpus of translations that enable readers to come into direct contact with text and, secondly, through studies or critical exegeses, which often resorts to methodological tradition in their own country, expanding or developing a new interpretation of texts. Among the main Eliade's literary works that have been published in Poland we can mention, among others, the novel «Maitreyi». A very important role in promoting Eliade in Poland has been played by the translators of his works, including Irena Harasimowicz, who translated the novel «Maitreyi» with the preface of the author and literary critic afterword written by Lech Budrecki. Another eminent translator of Eliade's literary work is Ireneusz Kania who also contributed to promoting Eliade's work in Poland with his perpective on the novel «Maitreyi».

Keywords:hermeneutics, Polish exegesis, review, Maitreyi, Eliade

1. Introducere

Maitrey, cel mai reprezentativ roman al lui Eliade, a avut un mare succes nu numai în România, dar şi în alte țări, ceea ce a stârnit un val de recenzii şi comentarii, acestea fie au fost pozitive sau negative, fie au avut un caracter ambivalent. Aventura lui Eliade cu Orientul a pus amprenta asupra operei literare, asupra felului de a aborda cultura modernă şi asupra antropologiei eliadiene. De aceea, relevante sunt analizele efectuate asupra operei literare eliadeşti, fiindcă din ele transpare concepţia savantului român despre condiţia umană şi despre dimensiunea sacră a existenţei.

Romanul *Maitreyi* a fost tradus în mai multe limbi, a apărut şi în Polonia în 1988, la Editura Czytelnik din Varşovia, în traducerea Irenei Harasimowicz. Încă de la început apariția acestei cărți pe piața poloneză a fost o curiozitate editorială, având în vedere faptul că în perioada de dinainte de 1990, dialogul intercultural dus în jurul cărţilor lui Mircea Eliade, fie de beletristică, fie ele ştiinţifice, a fost supravegheat de cele două instanţe ideologice: cea a comunismului şi cea a catolicismului. Cu toate acestea, lecturile şi recenziile romanului s-au bucurat de popularitate în rândul publicului polonez, curios să-l redoscopere pe Eliade şi ca scriitor de opere literare.

2. Irena Harasimowicz

Irena Harasimowicz este traducător de literatură română în limba polonă, opera lui Mircea Eliade fiind prioritatea sa. Este coautoare a întocmirii şi traducerii antologiei de poezie română publicată în 1989 la Varşovia. Pe lângă traducerea romanului *Maytreyi*, a tradus şi din alți scriitori români, precum Ştefan Bănulescu, Eusebiu Camilar, Marin Sorescu, Dana Dumitriu.

Irena Harasimowicz a scris cuvântul înainte la romanul *Maytreyi* în care îl prezintă pe Eliade folosindu-se și de un citat din sociologul Marcin Czerwiński[1] care spune următoarele: „Eliade uneşte în personalitatea sa ştiinţifică rolul de factograf, sistematician şi teoretician. Opera lui este cunoscută specialiştilor polonezi şi entuziaştilor iniţiaţi. Această proză ştiinţifică plină de vizionarism, profetism şi paradox poate provoca obiecţii, dar totdeauna trezeşte respect pentru imensitatea cunoştinţelor lui

[1] Marcin Czerwiński (1924-2001) a fost sociolog şi antropolog polonez. A studiat sociologia la Universitatea din Varşovia unde şi-a obţinut şi doctoratul. Timp de mulţi ani a fost profesor la Institutul de Filozofie şi Sociologie şi la Institutul de Artă al Academiei Poloneze de Ştiinţe (PAN). Printre principalele preocupări ale lui se enumără: teoria şi sociologia culturii, rolul cultural-creator al artei şi formarea stilurilor de viaţă. A colaborat la mai multe reviste socio-culturale.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)

şi neliniştea pentru existenţa omului contemporan. Savantul caută cheia pentru aceasta în mai multe fenomene, care transmit existenţa umană, condiţionată istoric în lumea spirituală, incomparabil mai bogată decât lumea închisă a momentului istoric."[2]

De asemenea, traducătoarea explică faptul că fiecare gen de proză a lui Eliade necesită un studiu separat. Dar ceea ce leagă toate aceste genuri este că acestea sunt o reflectare a căutărilor autorului după esenţa fenomenelor spirituale în lumea contemporană, o reflectare a aventurilor intelectuale a autorului, precum şi confruntarea imaginaţiei cu ştiinţa.

Apoi, Harasimowicz trece la prezentarea cărţii *Maitreyi*, spunând că eroul principal, Allan, ca reprezentant al civilizaţiei europene, doreşte să se confrunte cu o lume cu o mentalitate total diferită. Reprezentant al acestei lumi este Maitreyi, un personaj autentic, o tânără poetă bengaleză, specialistă în filosofie, elevă a lui Tagore. Istoria ei şi a lui Allan, bazată pe elemente autobiografice, este o poveste despre dragoste, dar nu despre cea care are să fie cel mai important scop al vieţii, ci despre dragoste ca o altă experienţă a savantului.

Eroul, intrând într-o lume nouă, simte că rătăceşte. Este învins într-un mod subtil şi evident de această lume. Maitreyi şi lumea ei devin pentru Allan una dintre cele mai intime forme de cunoaştere a Indiei. După cum observă Harasimowicz, poate de aceea romanul este liber de teorii şi deliberări eseistice. Autorul nu a cuprins în ea tot ceea ce a ştiut despre obiceiurile exotice ale Bengalului, astfel păstrând o autentică integralitate a trăirilor.

Allan, care locuieşte la casa părinţilor lui Maitreyi, îi dă lecţii de franceză, ea în schimb îl învaţă limba bengali. Din comportamentul lui Maitreyi nu se ştie dacă este vorba de prietenie sau dragoste, iar caracterul misterios al fetei îl atrage pe Allan din ce în ce mai mult, reducând distanţa faţă de ea, pe care ar dori s-o păstreze cu orice preţ şi care, într-un final, îl duce la o dorinţă obsesivă, ca şi cum relaţia fizică ar putea deveni o cheie pentru toate misterele psihicului lui Maitreyi şi ar permite să intre în posesia personalităţii ei.

Maitreyi îl şochează pe Allan cu comportamentul ei, o dată serioasă, timidă, nedumerită că un jurnalist european vrea să descrie specificul vieţii femeii indiene, altă dată cochetând, râzând sau vorbind despre esenţa frumuseţii la un nivel înalt.

Harasimowicz spune că interesantă este şi atitudinea ei faţă de natură. Înainte de a-l iubi pe Tagore şi Allan, prima ei dragoste a fost copacul – simbolul cosmosului care renaşte ritmic, dar şi al vieţii, tinereţii, nemuririi şi înţelepciunii. La fel, Maitreyi implică elemente de cosmos în ceremonia de logodnă, adresându-se stelelor, cerului, apei şi cerându-le perserverenţă în dragoste pentru bărbatul ales. Acest seniment puternic de unire cu natura, spontanitatea lui Maitreyi, seriozitatea faţă de nevoile sufletului şi trupului îl uimesc pe Allan.

După această scurtă prezentare a cărţii, Harasimowicz spune următoarele: „Ca să evităm neînţelegerile, merită să-i menţionăm cititorului polonez al cărţii «Maitreyi» despre două atitudini diferite ale lui Eliade faţă de Rabindranath Tagore. În roman, gelosul Allan îl prezintă pe marele poet al Indiei cu aversiune, plin de nerăbdare, pe când în memoriile lui Eliade întâlnirea cu Tagore, adept al yoga poetică de bucurie creatoare, ia culori entuziaste.[3]

La final, Harasimowicz subliniază încă o dată că Eliade „aparţinea acestor umanişti culţi care au reuşit măcar într-o oarecare măsură să apropie Occidentului bogăţia şi complexitatea culturii Orientului".[4]

3. Lech Budrecki

Lech Budrecki este un critic literar polonez, eseist, traducător. A absolvit filologie polonă din cadrul Universităţii „Mikołaj Kopernik" din Toruń. A lucrat ca director literar la Teatrul Powszechny din Łódź, Teatrul Clasic şi Teatrul Ateneum din Varşovia. A fost membru al redacţiei săptămânalului „Kultura" şi al mensualului „Literatura na Świecie" şi membru onorific al Asociaţiei Traducătorilor Polonezi. A fost cunoscător al literaturii americane. Autor al unor piese teatrale. A publicat numeroase schiţe despre proza americană.

---

[2] Irena Harasimowicz, „Cuvânt înainte" la Mircea Eliade, *Majtreji*, Varşovia, Editura Czytelnik, 1988, p. 5.
[3] *Idem*, p. 13.
[4] *Idem*, p. 15.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)

Budrecki începe postfaţa la romanul *Maytreyi* cu cuvintele: *„Mircea Eliade nu este cineva necunoscut în Polonia”*.[5] Un interes viu pentru cărţile lui se poate observa deja în anii ’60, când s-a născut moda pentru eliadism, care a cuprins discipline umaniste, nu numai ştiinţa religiilor, ci şi ştiinţa despre literatură. Eliadismul a avut ecou şi în filozofia teatrului lui Jerzy Grotowski[6], dar şi în practica lui teatrală, în spectacolele lui. Dar tot acest interes pentru Eliade a scăzut deja la începutul aniilor ’70. Sfera influenţelor ideilor lui Eliade s-a restrâns, totodată s-a diminuat interesul pentru textele lui, cu toate că Marcin Czerwiński şi Stanisław Tokarski[7] scriau despre ele, printre altele, în cartea *Magia, mit fikcja /Magie, mit, ficţiune* (lucrarea publicată de M. Czerwiński în 1973 la Varşovia, dedicată antropologiei culturale, în care a prezentat rolul special al magiei, mitului şi ritualului). Budrecki vede motivul acesteia în tendinţe care dominau atunci în umanistica poloneză care, precum structuralismul, respingeau principiile lui Eliade. Budrecki spune că în anii ’80 situaţia s-a schimbat din nou. Se poate observa o creştere evidentă a interesului pentru ideile lui Eliade, drept dovadă traduceri şi texte noi ale autorilor polonezi. Budrecki subliniază faptul că proza a fost unul dintre cele mai importante domenii de activitate ale lui Eliade, astfel încât au fost traduse în polonă şi opere literare. În anul 1971, în antologia povestirilor româneşti *Moartea lui Ipu* au fost publicate două texte ale lui Eliade: *La ţigănci* şi *Fata Căpitanului*. În 1977 a apărut romanul *Nuntă în cer* şi în 1983 *Secretul doctorului Honigberger*. Budrecki recunoaşte că procesul de asimilare a operelor literare ale lui Eliade în Polonia a început destul de târziu, ceea ce are legătură cu publicarea lor în România, unde redescoperirea prozei lui Eliade a avut loc abia la sfârşitul anilor ’60.

Budrecki spune că *Mayireyi* este un roman cu mai multe sensuri, în care un rol important îl are ambivalenţa structurii narative. La prima vedere, ni se poate părea că povesteşte numai despre India şi dragoste, dar, după o lectură mai profundă, se pot descoperi mai multe sensuri şi interpretări ale romanului. Budrecki atrage atenţia şi asupra motto-ului expresiv de la începutul cărţii: „Îţi mai aminteşti de mine, Maitreyi şi dacă da, ai putea să mă ierţi?”[8], care poate fi un fel de indicator pentru interpretarea romanului, dar totuşi trezeşte nişte dubii din cauza structurii *Maitreyi* privind tipul de relatare. După cum observă criticul literar polonez, suntem conduşi în roman de inginerul Allan, el este cel care scrie toată istoria. Povestea lui umple cartea de la prima pagină la ultima. Astfel încât el devine naratorul principal şi în acelaşi timp singurul. Relatarea lui se referă la jurnalul pe care îl scria cândva. Citează fragmente din notiţe vechi. Citatele au comentariu care de multe ori devine critica jurnalului. Allan nu ştie să pătrundă tainele Indiei. O vede prin prisma perspectivei europene de cunoaştere. Această perspectivă europeană îi afectează relaţia. Foloseşte schema biblică care pătrunde prin fabulă. Această schemă a fost preluată din istoria despre Adam şi Eva. Inginerul Sen vrea sa-l înfieze pe Allan, acesta însă dărâmă planurile lui, având o relaţie cu Maitreyi, care va juca şi rolul ispititoarei. Se poate găsi aici uşor analogia. Inginerul Sen îl simbolizează pe Dumnezeu, iar Allan pe Adam. Şi la fel ca Adam comite un păcat prin relaţia cu „sora lui”. Pentru aceasta îi aşteaptă pădeapsa biblică – va fi izgonit din Eden (casa familiei Sen). Trebuie s-o ispăşească, de aceea pleacă singur în Himalaya.[9]

Budrecki explică faptul că această construcţie nu va fi dusă la capăt de către narator, pentru că aşa este „conştiinţa lui modernă europeană”, alcătuită doar din fragmente de mituri. Înfrângerea lui Allan are motivele ei, dar Eliade nu le dezvăluie. Întrebarea pusă la sfârşitul cărţii: „De ce să cred?” are un sens anume. Cuvintele lui Allan pot fi interpretate ca un pericol faţă de care se află conştiinţa unui european modern. Pentru Eliade aceasta se va dovedi pierderea atitudinii de *homo religiosus*.

Budrecki spune la sfârşit: „Desigur, comentariul făcut de mine constituie una dintre posibilele exageze ale romanului. Una, dar nu singura, există mai multe, destul de diferite. Dar aceasta are o

[5] Lech Budrecki, Postfață la *Majtreji*, Varșovia, Editura Czytelnik, 1988, p. 188.
[6] Jerzy Grotowski (1933-1999) – regizor teatral polonez, teoretician al teatrului, pedagog, unul dintre cei mai mari reformatori ai teatrului secolului ai XX-lea.
[7] Stanisław Tokarski - este profesor la Institutul de cercetare a Orientului Apropiat şi Îndepărtat din cadrul Universităţii Jagiellone din Cracovia şi la Institutul Culturilor Mediteraneene şi Orientale din cadrul Academiei Naţionale de Ştiinţă (PAN). A absolvit Facultatea de Orientalistică şi Facultatea de Filosofie şi Sociologie la Universitatea din Varşovia. Printre preocupările lui, în afară de filozofie, se enumeră tradiţiile Indiei şi studii culturale de comparatistică.
[8] Mircea Elaide, *Maitrey*i, Bucureşti, Minerva, 1997, p. 5.
[9] Lech Budrecki, *Op. cit.*, p. 198.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)

oarecare predominanţă asupra altora. Facilitează ingerinţa scriitorului şi cercetătorului. Indică prezenţa motivelor foarte generale care unesc ideea literară cu cea antropologică. În acest caz, ideea fiind la început, cu conturul încă preliminar şi confuz.[10]

4. Ireneusz Kania

Ireneusz Kania este traducător polonez poliglot. A tradus numeroase cărţi din mai multe limbi, mai ales cele romanice şi asiatice. A terminat studii din domeniul filologiei romanice la Universitatea Jagiellonă din Cracovia unde a şi ţinut cursuri despre traducere literară. Eseist, specialist în budism şi cabala[11], autor al unor lucrări despre Tibet, publicate în Polonia, SUA, India, China, Ungaria şi România. În 1995 a primit Premiul PEN Club-ului Polonez pentru traducerea literaturii străine în limba polonă. Printre scriitori pe care i-a tradus se numără, printre alţii: Umberto Eco, Mircea Eliade, Robert Graves, Jack London, Constantin Noica.În anul 2001, Ireneusz Kania a publicat o culegere de eseuri intitulată *Ścieżka nocy*/ *Poteca nopţii* în care a dedicat câteva texte celor mai eminenţi intelectuali români, printre care lui Eliade.

Unul dintre aceste texte este intitulat *Rendez-vous pe Calea Lactee,* în care Kania prezintă analiza romanelor *Maitreyi* al lui Eliade şi *Dragostea nu moare* al lui Maitreyi Devi. Kania începe eseul său cu cuvintele lui Eliade din Jurnalul din data de 13 aprilie 1973: „Împrejurările fac că iar o văd pe M... Patruzeci şi trei de ani au trecut de la ultima noastră întâlnire. Am impresia că trăiesc ceva incredibil, fals, ireal, ceva într-un fel de foarte prost gust”.[12] Acesta a fost un fel de comentariu după ce s-a întâlnit cu Maitreyi Devi. Kania spune că Eliade ştia că astfel de întâlniri după ani de zile sunt periculoase şi se termină de obicei trist şi că mai bine este să păstrăm amintirile în memorie, decât să ne confruntăm cu realitatea. În ceea ce o priveşte pe Maitreyi, ea a plecat în America să se întâlnească cu fosta iubire plină de teamă. Fiind o femeie inteligentă, nu a putut să aibă iluzii, dar totuşi a avut speranţa că împotriva timpului trecător îl va regăsi neschimbat, cum era pe vremuri. Atunci Maitreyi a aflat întâmplător că Eliade, după doi ani de la întoarcerea din India, a publicat în România un roman în care a descris povestea lor de dragoste, roman care a avut şi un mare succes. Maitreyi se simte tulburată, dar în acelaşi timp îşi reaminteşte vechiul sentiment şi dorul după omul pe care l-a iubit în tinereţe. Durerea neîmplinirii se împleteşte cu sentimentul de vină faţă de soţul ei şi dorul după Mircea. În realitate doreşte să-şi întâlnească încă o dată fosta sa iubire, pentru că îl iubeşte în continuare.

Kania explică faptul că toată această istorie este povestită de protagonistă în cartea *Dragostea nu moare* care în Polonia a apărut cu titlul *Mircea*. Aceasta este o replică la romanul lui Eliade. Kania menţionează şi faptul că astfel s-a împlinit şi dorinţa lui Constantin Noica, care, în anii ’70, a însoţit-o pe Maitreyi când a venit în România să discute la o editură din Bucureşti despre publicarea cărţii sale care a apărut în 1974 cu titlul original în bengali *Na hanyate*, după care în engleză cu titlul *It Would Not Die* şi s-a bucurat de un mare succes în India, câştigând numeroase premii literare. Eliade scrie în Jurnalul său că Noica a fost încântat de acest proiect, drept dovadă cuvintele lui: „ar fi minunat să dispunem de două versiuni a poveştii despre aceeaşi pasiune, scrise la un interval de patruzeci de ani”.[13]

După cum spune Kania, putem compara cele două romane în diferite feluri, în plus nu există în istoria literaturii multe situaţii asemănătoare în care ambii protagonişti ai unei poveşti de dragoste hotăresc s-o transforme în operă literară şi care o fac pornind din diferite puncte de vedere, deoarece reprezintă culturi şi filozofii diferite. Totodată, amândoi au un talent scriitoricesc deosebit.[14]

Kania evocă aici schiţa *Smutna, lecz prawdziwa historia miłości Mircei-Allana i Majtreji-Amryty*[15]*/ Trista, dar adevărata istorie a iubirii lui Mircea-Allan şi Maitreyi-Amrita* (2001), scrisă de Kinga Dunin, publicistă poloneză, scriitoare, critic literar, sociolog al culturii. Aceasta subliniază conformitatea faptică a celor două versiuni ale aceluiaşi episod, precum şi precizia demnă de apreciat

[10] *Idem*, p. 199.
[11] Cabala este o tradiţie veche ce s-a născut acum 5770 de ani. Termenul „cabala” derivă de la cuvântul ebraic *kabbalah*, care înseamnă primire, receptare. Este o şcoală spirituală şi mistico-filozofică a iudaismului.
[12] M. Eliade, *Fragment d’un Journal*, v. II, p. 114.
[13] *Ibidem*, p. 377.
[14] *Ibidem*, p. 176.
[15] Kinga Dunin, *Smutna, lecz prawdziwa historia miłości Mircei-Allana i Majtreji-Amryty,* în revista Ex Libris, nr. 42, 2001.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)

mai ales la Maitreyi Devi care a scris din perspectiva unei perioade mari de timp şi fără să aibă un jurnal. Kania observă că cele două relatări se deosebesc evident într-un punct, şi anume în împlinirea fizică a iubirii celor doi protagonişti. De asemenea, Kania remarcă faptul că tehnica romanelor lui Eliade este destul de tradiţională, pe când Maitreyi foloseşte o tehnică narativă modernă, chiar dacă stilistic este un pic demodată. Retrospecţiile şi apropierile din cadru fac că povestea ei devine mai vie. Portretul lui Maitreyi desenat de Mircea-Allan se evidenţiază prin bogăţia culorilor şi nuanţelor, de la cele mai delicate până la cele mai intense, saturate, de contrast, ceea ce îl convinge pe cititor că, în ciuda exagerărilor artistice şi abuzului exoticii culturale, aceasta este o imagine apropiată originalului şi poate chiar se apropie de personajul realist. Este un portret uimitor. Maitreyi trăieşte în două lumi: pe de o parte este o fată tânără, sensibilă, naivă, visătoare, pe de altă parte este o femeie matură intelectual, poetă şi eseistă interesată de filozofie. Trăieşte lumea în mod panteist şi ascultă cu mare atenţie spiritul ei – Brahman pe care îl caută în propriul Eu, cel despre care Gita spune: *na hanyate hanyamane sarire* (sufletul nu este ucis când trupul este ucis). Tocmai cuvintele *na hanyate* au devenit titlul versiunii bengale a cărţii lui Maitreyi. Ele sunt cheia pentru înţelegerea ei corectă. O iubire eternă, o legătură între suflete, care depăşeşte vremelnicia trupească, aceasta este ceea ce o interesa cu adevărat pe tânăra Maitreyi. Kania spune că este surprinzător faptul că aceeaşi atitudine în această privinţă a prezentat şi Eliade, chiar dacă pare altfel.

De asemenea, Kania este de acord cu filozoful şi criticul literar francez, Gaston Bachelard, care a descoperit în carte „mitologia plăcerii". Descrierea literară a relaţiei cu Maitreyi este o descriere a unei „realităţi mitice", aşa cum spune însuşi Eliade. Kania consideră că aici trebuie menţionată o trăsătură de caracter a lui Eliade, despre care spune în romanul său în felul următor: „Dar e ciudat cât de mult îmi place să aud vorbindu-se rău de cei pe care îi iubesc sau de care mă simt aproape sau care îmi sunt prieteni. Când iubesc cu adevărat pe cineva, îmi place să ascult lumea bârfindu-l; asta îmi verifică oarecum anumite procese obscure ale conştiinţei mele, pe care nu le pricep şi de care nu-mi place să-mi aduc aminte. S-ar spune că paralel cu pasiunea sau interesul meu sincer faţă de cineva, creşte o pasiune vrăjmaşă, care cere suprimarea, alterarea, detronarea celei dintâi".[16]

Maitreyi nu a înţeles aceasta, s-a simţit supărată, rănită în orgoliul ei de femeie. Pentru Eliade întotdeauna a fost un lucru serios. A preluat de la profesorul său Nae Ionescu convingerea că adevărata iubire ar trebui să fie un instrument şi un drum de (auto)cunoaştere, iniţiere nu numai sentimentală, ci şi intelectuală, chiar metafizică. Eliade a considerat iubirea ca una dintre cele mai importante probe de iniţiere din viaţă. Mai mult decât atât, Eliade, la fel ca Maitreyi, a considerat că adevărata împlinire a iubirii nu este posibilă în această viaţă şi pe această lume.

In ceea ce priveşte introspecţia, Kania consideră că *Dragostea nu moare* câştigă faţă de *Maitreyi*. Totodată, autoarea a reuşit să schiţeze câteva foarte bune portrete psihologice: al tatălui său, al lui Mircea şi cel mai bun dintre toate în opinia lui Kania – portretul ei însăşi, de exemplu când Maitreyi se duce la culcare după ce părinţii ei au aflat despre relaţia ei cu Allan şi l-au dat afară, ea auzindu-l pe tatăl său spunând: „Trage jaluzele din dreptul ei. Ar putea să sară pe fereastră. În gândul meu mi-am zis: «N-aş face niciodată aşa ceva. Viaţa este minunată. La fel şi supărarea mea. Această viaţă arde ca o lampă»".[17]

În opinia lui Kania, aceste două poveşti nu sunt doar despre iubire neîmplinită, sunt mai ales poveşti despre dorul după Absolut, deoarece Amrita-Maitreyi nu l-a înţeles pe Allan-Mircea ca bărbat şi european, iar el nu a înţeles-o ca hindusă. De asemenea, ambele romane emană o mare încredere în rolul literaturii de a curăţa şi de a da forţă.

5. Concluzii

Romanul *Maitreyi* a avut un mare succes în Polonia, a fost primit cu entusiasm şi curiozitate de către publicul polonez dornic să călătorească prin țările exotice. Irena Harasimowicz a încercat să familiarizeze publicul polonez cu cultura Occidentului, cu fascinația lui Eliade față de India, prezentându-l pe Eliade nu numai ca istoric al religiilor, ci şi ca teoretician şi filozof. Lech Budrecki a făcut o analiză complexă a trăirilor profunde ale celor doi protagonişti, intenționând să arate

[16] M. Eliade, *Maitreyi*, p. 6.
[17] *Ibidem*, p. 114.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)

cititorului european, în cazul nostru, celui polonez, că este incapabil de astfel de exaltări spirituale, de aceea este atât de interesat de cultura occidentală unde sentimentele metafizice devin o abilitate naturală. De asemenea, Budrecki a vrut să arate interdependența între sacru şi profan, ceea ce putem deduce din cuvintele lui „pentru Eliade sacrul se manifesta întotdeauna prin profan”.[18] Lectura lui Ireneusz Kania oferă o analiză comparativă între romanele *Maitreyi* şi *Dragostea nu moare,* care permite cititorului să înțeleagă mai bine relația „mitică” între cei doi protagonişti şi să pătrundă în lumea lor. Putem observa evident că exegetul polonez favorizează varianta feminină a aceleiaşi poveşti de dragoste, fiind de fapt o poveste despre dorul după Absolut.

În concluzie, recenziile poloneze după lectura romanului *Maitreyi* au fost foarte pozitive şi au stârnit interes mare pentru opera literară a lui Eliade, nu numai în rândul exegeților lui, dar şi în rândul publicului polonez, care, atras de o dragoste orientală, aştepta cu nerăbdare să descopere următoarele opere literare ale scriitorului român.

BIBLIOGRAPHY

Budrecki, Lech, Postfață la Mircea Eliade, *Majtreji*, traducere de Irena Harasimowicz, Varşovia, 1988

Czerwiński, Marcin, *Magia, mit i fikcja*, Varşovia, Editura Wiedza Powszechna, 1973

Czerwiński, Marcin, „Mircea Eliade”, în Revista Nowe Książki 3 (1986), pp. 3-4.

Devi, Maytrei, *Dragostea nu moare*, Bucureşti, Editura Amaltea, 2009

Dunin, Kinga, „Smutna, lecz prawdziwa historia miłości Mircei-Allana i Majtreji-Amryty”, în revista *Ex Libris*, nr. 42, 2001

Eliade, Mircea, *Fragment d'un Journal*, v.II, Paris, Editura Gallimard, 1981

Eliade, Mircea, *Maitreyi*, Bucureşti, Editura Minerva, 1997

Harasimowicz, Irena, Prefață la Mircea Eliade, *Majtreji*, traducere de Irena Harsimowicz, Varşovia, Editura Czytelnik, 1988

Kania, Ireneusz, *Ścieżka nocy*, Cracovia, Editura Znak, 2002

[18] Lech Budrecki, *Op. cit.,* p.193.

BDD-A26526 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:50:05 UTC)